

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám

Hirdetési árak: Egy háromsoros petitsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 1 frt 30 kr. minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több

A csata után.

(D.) A csata be van fejezve. A Bánffy-hadjáratban, a lefolyt választások alatt mindent levertek, tisztességet, jogot, erkölcsöt, letaposták magát a nemzetet, nem muszkák, hanem a külföldről behívott katonasággal a legujabb kiadási választási elnökök. Az Ugron-párt szétverve, az Apponyi-párt megtizedelve, a pártonkívüliek kiszajátítva: az ország fölött csak egy nagy szabadelvű párt áll, csupa üres tarisznyájú emberekkel és vagy negyven Kossuth-pártival, kik az elfoglalt zsákmányon osztozkodni kívánnak.

A magyar képviselőház így nem nézett ki még soha, talán a római szenátus volt hozzá hasonló, akkor, mikor a nemzeti erkölcs odáig süllyedt Rómában, hogy Kaligula császár a maga levát megtette konzullá. Hogy hogyan hevenyészte össze Bánffy választási elnökeivel a liberális képviselőket, legjobban jellemzi az, hogy hatot választott olyat, akinek választói joga sincs és egyet, aki egy szót sem tud magyarul. Nem a képesség, nem a közszolgálatban szerzett érdem, nem az egyéni rátermettség határozott a jelölteknel, hanem a vak odaadás Bánffy szolgálatába és az, hogy ki szavazza meg az osztráknak a kvótát.

Amit a Bach-korszak alatt el nem érhettek, az most könnyen lesz keresztülvihető,

hogy a nemzetet akár a Reichsrathba is bekebeleztetik, mert a mostani választások teljesen hebizonyították, hogy a magyar nemzet ellenálló erejét immár elvesztette, szegény és romlott, a liberális megemésztette teljesen. Hol van az egykor híres magyar ellenzék, a tehetségeknek és a tiszta karaktereknek híres armádiája? Hol van még csak a Tiszakormány idejéből való ellenzék is? Nincs sehol, egy maroknyi maradt, legjobb erőitől megfosztva, csak magul hagyva és tehetetlenségre kárthatva. A legujabb Bach-huszárok, az emberirtó választási elnökök, a gyászmagyarkák, a megvásárolható tömeggel kiirtották, hogy egy olyan országgházat csináljanak, melynek nem lesz szegényebb a föld kerektségén.

Minden nemzet megérdemli sorsát, a magyar is megérdemelte és ha a vásári mámorból, melybe a választások alatt esett, kiábrándulva, szégyenkezve fogja nézni, mit csinál majd kormányzó testülete az országgházban, mit csinálnak pénzenes erőszakon szerzett képviselői; nem lesz joga panaszkodni, nem lesz joga azt mondani, hogy ily alacsony színvonalon még soha sem állott a magyar törvényhozás, mert hiszen maga akarta, hogy ilyen legyen, sőt ha hü akar lenni önmagához, akkor minden városban szobrot emelhet Tarnóczyznak, mert legujabb nemzeti erénye, a melynek meghódolt, a tarnóczyzmus lett.

Igy érkezünk el a liberálisizmus lejtőjén

oda, ahol már leljebb menni, aminél már jobban süllyedni nem lehet. Aki még most sem látja, hogy micsoda veszekedett nyavalya az a liberálisizmus, mennyire képes tönkretenni erkölcsileg nemcsak egyeseket, de egész nemzetet, az vaksággal van megverve, az nem érdemli meg, hogy az Isten napját lássa. Aki színről-szinre nézve a mai választásokat, nem ijed meg a szörnyű korrupción, nem ijed meg a rendelkező emberi bestiákon, melyeknél állat nem lehet vadabb és kegyetlenebb, az menjen ki az emberi társadalomból, mert az ilyen lehetetlen, hogy ember számba menjen.

A kétségbeejtő állapotok között, aminők rendszeren a nemzetek kimúlását jelezzik, valamelyes biztató reménysugárt látunk abban a kicsinyke új pártban, mely most vonult be először a képviselőházba, hogy a jövő regenerációjának esiráját képezze, a néppártban. Ezzel végre a keresztény elv lépett be az országgházba, hogy hadat üzenjen a mindent elpusztító pogány liberálisizmusnak.

Kevesen értik ma ezt a pártot és még többen félreértik, legfellebb egyházpolitikai ellenzéknek látják benne, mely vissza akarja csinálni a polgári házasságot. Teljes ellenlábasa az a liberális pártnak a politika összes vonatkozásaiban. Amint a liberálisizmus minden tekintetben keresztényellenes irány, úgy a néppárt a kereszténység örök érvényű

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

A póruljárt kocsmáros.

A francia-német háború idejében történt. Nyolcan voltunk együtt s ugyancsak egy farsztó nap után jöttünk egy csinos kis városkához úgy éjfél felé. A város végén már várt bennünket az előre küldött szállásmester, aki vésztjóslo keserűes ábrázatot vágott.

— Hogy viseli magát a lakosság? — kérdém.

— Nyolc nap óta bajorok tanyáznak itt — felelt röviden — s ebből megérthet mindent.

A bajorok ugyanis arról voltak híresek, hogy ahova egyszer megvetették lábukat, ott felfaltak mindent.

Társammal együtt nagyon bizalmatlanok voltunk a lakosok iránt. Magamnak egy takácshoz kellett volna szállnom. A fáradság, melyen egész nap keresztül mentünk, az a körülmény, hogy éppen az nap kaptuk ki zsoldunkat, s hogy másnap ügyis tovább kell mennünk, arra birt bennünket, hogy nem fogadjuk el a kirendelt szállást, hanem menjünk el valamennyien vendéglőbe. Csak egy vendéglő volt a városban a „Cápa“. Mi azzal vigasztaltuk magunkat, hogy hiszen Jónás

is elélt három napig a cápa gyomrában, mért ne mi is?

A kocsmáros nagyon elintorította az orrát, midőn nyolcan beállítottunk, de amint megtudta, hogy vendégek vagyunk, nem pedig bekvártélyozva, arca csodálatosan kiderült.

Különbön nagyon ellenszenves, rókaképu ember volt; értette a mesterségét. Gyenge erejű ételeit izléssel tudta feltálatni, s erősen keresztelt borait szép üvegekben hordta fel. — Mi dereksan hozzáltunk, s nem sokára vigabbak lettünk, s csak 3 óraker éjjelután tértünk nyugalomra felette rózsás kedély-hangulatban.

Reggel 6 óraker ismét találkoztunk a kávénál; ánde hozzám lép a barátságosan hunyorgató „Cápa“ és átnyújtja a számlát.

Nagy Isten! Azt hittem, hogy elsüllyed alattam a föld, mikor a számlára tekintettem. Ilyen zsarolást nem láttam még soha.

— 233 frank! — kiálték. — Ez már mégis csak sok!

— De uram, teljesen annyi. — felelt barátságosan a „Cápa“. — A porosz urak, fájdalom, mindent megdrágítottak a mi szép Franciaországunkban. Mit tehetek én róla?

— Gazember! — gondolám magamban, s elmondám az óriási zsarolást társaimnak, kik épp-

úgy hozsankodtak, de a dolgon nem lehetett többé változtatni.

Boszus haraggal szívünkben távoztunk, epedve az alkalomért, hol ezt a kölcsönt kamatostul visszaadhassuk.

Egy héttel később távirati összeköttetést kellett létesítenünk ama város közelében. Utunk indultunk ismét nyolcan, ugyanazok, kiket már egyszer azon emlékezetes módon megkoppasztott a falánk „Cápa“. Midőn jelentkezünk a terparancsnoknál, egy ismerős tisztet találtam ott, akinek beszélgetés közben elmondottam, hogy miként jártunk itt egyszer.

— Ismerem azt a fickót — mondá a tiszt. — Sokat panaszkodtak miatta; s fel is tettem magamban, hogy annyi embert szállások be hozzá, amennyit csak lehet. Ez talán majd megpuhítja kissé.

— Beszállásolni, — kiálték fel — ez ugyan jó gondolat! Hallod-e, tedd meg nekem azt a szívességet, szállásolj oda társaimmal, ha t. i. még nincs lefoglalva.

— Miért ne? — gondolá a tiszt. — Nyolc ember? Az a fickó gazdag; a többi házak ügyis zsufova vannak, míg nála alig van néhány bajor.

Néhány perc múlva kezünkben volt a lakás-cédulánk, és egy negyedóra múlva kis karavánunk

elveinek bevezetését, illetőleg visszaállítását jelenti a nemzet életébe. Ez az ő programja. Az elkorhadt nemzetbe új vért, új életet akar önteni, hogy ez az ország keresztény legyen és magyar, mert különben elenyészik a körülözönlő népek ocaájában.

Erre a kis pártra nézünk s várjuk növekedését benn az országában s künn a társadalom széles rétegeiben. Isten gyógyíthatókkal tette a nemzeteket, miért ne volna ilyen a teljesen megromlottak látszó magyar? Isten esekély eszközöket szokott választani nagy dolgok véghezvitelére, miért ne lehetne ilyen szerepe a kicsi néppártnak minálunk?

Lesz is, ha tagjait az igaz keresztény szellem fogja vezetni, s ha elveiket mindazok fogják támogatni, akik még keresztények a magyar társadalomban. Az apró mustármagból terebélyes fa lesz.

Fordulat az alispáni kérdésben.

Csillaghy György alispánjának valószínűsége erősödik. Budapestről vett értesülésünk szerint, ezt a kérdést sem Nyitra megyének bizottsági tagjai, sem a főispán nem fogják eldönteni, hanem eldöntik Bánffy és Perczel, azon elvnek alkalmazásával, mely szerint: a kecske is jól lakik, a káposzta is megmarad. Markhot Gyula főjegyzőtől annyira borzadnak izraelita polgártársaink, hogy minden lehetőséget elkövetnek ellene, s ezért fogják őt majd Csillaghy helyére anyakönyvi felügyelőnek kinevezettni. Ez által Csillaghy-kecske alispánna „választván”, jól fog lakni a megyeházán addig, míg majd vele is jól lakik a kormány. Markhot Gyulának pedig a nagyobb fizetés káposztája jut! Ezen megoldási mód erős támogatásban részesül az összes antikatholikus elemeknél, mert így egyszersmind megnyílik dr. Kostyal Miklós számára a gradus ad Parnassum főjegyzőség! — Mi csak azt a megjegyzést fűzzük ezen mindenestre elfogadható kombinációhoz, hogy ilyen módon meg kellene jutalmazni az érsekújvári, vágvecsei és szakolcai választási elnököknek érdemeit! Bis dat, qui cito dat! Eljen a borralalók hálas megyéje!

Szapáry László gróf levele. Szapáry Géza főudvarmester fia és Szapáry Gyula gróf unokaöccse érdekes levelet intézett Bánffyhoz azon alkalomból, hogy a kormánypartba lépett vissza. Betekintést nyújt e levél az udvarral összeköttetésben álló körök, de magának Bánfynak a politikájába is, a mennyiben egyrészt a Bánffyval történt meg egyezést tárja fel s másrészt az aulikus köröknek ebbe való belenyugvását jelenti, amit

téhat a jövő politikájának tekinthetünk. A levél szerint az egyházpolitika ártalmas a nemzetre, de most bekeben kell hagyni, mert az csak később egy általános európai mozgalom alkalmával lesz revideálható. Bánffy egyházpolitikai újabb tervekkel nem foglalkozik, sőt a felekezeti iskolákat is érintetlenül hagyja. Az agrarizmusnak politikájában nagyobb tét enged és a korona nimbuszának — szemben az előbbi kormánnyal — hű öre lesz. Ily értelemben s Bánffy beleegyezésével lépett vissza Szapáry László gróf a kormánypartba, csatlakozva — ugymond — e párt konzervatívabb elemeihez. A liberális tábor eleinte fészkelődni kezdett a nem szája ize szerint való levél miatt, de Bánffy tartja kezében a korbácsot, most már ügylész belenyugodtak a grófnak ily feltételek alatt való visszalépésébe. Ha Bánffy akarja, még konzervatívok is lesznek a drága pénzen szerzett liberális képviselők, csak jusszon mindenkinek a kívánt falat.

Ismét a szegény- és koldus-ügy.

(—a) Ha nem akarnánk is foglalkozni az ügygyel, melyet e sorok homlokára illesztett szavak jeleznek, napirenden tartják azt maguk a szegények, a segélyre szorultak száza, a kiknek pusztán megjelenése utcáinkon s házaik küszöbén nap-napután hangosan figyelmeztet arra, hogy itt volna az idő valamit tenni már ez ügyben.

Foglalkoztak már avval többen, de ha tettek is valamit, inkább egyes szűk korlátok közé szorított humánus egyesületeknek tettek szolgálatot nemes céljaik elérésében, mint a közönség egyetemét — magát a várost — érintő általános szegény-ügy rendezésével foglalkoztak. Most, midőn hosszas tapasztalatok után be kell látnunk, hogy a sok humánus, jótékony egyesület s vállalat minden fáradozása dacára, a szegények, ügyefogyottak, koldusok száma nem hogy csökkent volna, de megkétszereződött, akarva nem akarva újból vissza kell térnünk a szegény és koldus-ügy általános rendezésének kérdéséhez.

Van nekünk itt Nyitrán egy derék polgártársunk, aki különös előszeretettel foglalkozik már évek óta a szegények ügyével. Már a Vurum püspök által alapított s a nyitrai plebánián kezelt szegények intézetének jegyzőkönyveiben a 60-as években találkoztunk nevével. Mikor a keresztény négyelet áldásos műveinek alapjait rakták le Nyitrán, a derek öreg úr — Dr. Pachner Antal, mert ő az — ott volt, kivette részét a felebaráti szeretet szép munkájából férfiasan s melegen érdeklődik az egyelet ügyei iránt ma is. A szegények ügye iránti meleg érdeklődésének adta jelét 1886-ban, mikor megírta s kiadta kis röpiratát: „Das Armen und Bettelwesen” cím alatt. Itt

tett, közbenjárt mindig a szegények érdekében s most, mikor a város múlt havi közgyűlésén szóba jött a szegény-ügy rendezése, a derek öreg úr hogy megkönnyítse az illetékes körök és tenyezők munkáját, papírra vetette nézeteit, tapasztalatait, melyeket ezen téren évek során át gyűjtött.

Szolgálatot vélek tenni a szegények ügyének s az érdeklődőknek, midőn a jeles dolgot lényegét, hacsak kivonatosan is, lehetőleg szószertint fordításban közlöm.

Egy pillantást vetve a jelenre, a komolyan gondolkodó ember meggyőződésével sajnálkozásának ad kifejezést a most lefolyt milleniumi ünnepeknél tapasztalt határt nem ismerő pazarlás felett. Most, mikor oly bizonytalan a jövő, milliókat dobtunk ki a hazafiság nevében emlékövekre, ünnepekre, bankettekre, banderiumokra stb., s nem jutott eszünkbe, hogy az anyagi tönk szélén álló nemzet sir; nem gondoltunk arra, hogy ez óriási összegeken iskolákat, árva-menházakat, a szegény nép megélhetését biztosító iparvállalatokat létesítve még unokáinkat is hála köteleztük volna s nemzeti létünkéről, ezredéves multunkról praktikus és hozzáuk méltó bizonysgot tehattunk volna.

Tulajdonképeni tárgyára: a szegény-ügyre térve, így folytatja: Tudjuk, hogy a szegénység oly baj, melyet a társadalom sem el nem kerülhet, sem meg nem szüntethet teljesen; s minél jobban emelkedik a népesség számaránya, minél inkább gyarapodik a tőke az egyik oldalon, annál szembevetőbbé válik s egyre jobban terjed a pauperizmus. Bizonysg reá a gazdag Anglia, Holland, Belgium, hol az óriási tőke mellett a statisztika legújabb kimutatása szerint 6-8 emberre már egy szegény esik.

A társadalomnak ezen bajával számolni kell. Elyomai nem lehet — örülünk, ha békés uton legalább elviselhetőbbé tudjuk tenni azt.

A legtöbb ember meg van győződve róla, hogy a koldulás olyas valami, ami az embert lealacsonyítja, megszegyenyíti, sőt megbélyegzi. De nem annyira a koldusra vet árnyékot, aki igen sokszor eltompult, érzéketlen és pirulni nem tud; mint inkább a művelt társadalomra s még inkább annak hívatott vezetőire, akik sem áldozatot hozni, sem törvényhozási uton segíteni, illetve a bajnak elejét venni, avagy legalább alkalmas intézkedésekkel korlátok közé szorítani nem tudják.

És mindeme bajokon segíteni lehetne, hogyha mindenki megtenné kötelességét e téren: az állam, a hatóságok, az egyesek, vagyonosak és nem vagyonosak.

Mit kívánhatunk e téren az államtól? Semmi

a „Cápa” előtt állott, Utközben elmondottam társaimnak tervemet, minek ők módfelett megörültek.

Midőn a jámbor fogadás meglátott bennünket, kiragyogott az arca s még jobban sugárzott akkor, amidőn a legudvariasabban kértünk tőle bocsánatot az alkalmatlankodásért, hogy magunkat és lovainkat nála vagyunk kénytelenek kipehíntetni.

— Legyenek üdvözölve uraim! — Nagy tisztelet ez házamnak.

Elhelyezkedtünk a fogadóban, oly kényelmesen, amint csak lehetett. Midőn derek fogadónk azt kérdezte, hogy hány szobát parancsolunk, szerényen feleltünk, hogy ez tulajdonképen ő tőle függ: mire ő 8 szobát nyitattott ki egymás mellett a második emeleten. Egészen ő reá bízunk a vacsorát is, és kijelentettük, hogy azt eszünk, amit ad.

- Behűthetek tán egy üveg pezsgót?
- Ha akarja kettőt is, — felelém.
- Tán hármát, uraim?
- Ahogy önnek tetszik, — négyet.
- Jól van mondjuk hatot.
- Ön nagyon kedves, fogadás ur.
- Kötelességem uraim, kötelességem. Én

tudom, hogy az ilyen vendégeket miként kell ellátni.

S így kölcsönösen bókoltunk egymásnak, amíg csak az evés el nem foglalt; a vacsora valóban semmi kívánni valót sem hagyott hátra.

A fogadás árgus-szemekkel ügyelt poharaikra, és alig üritette ki valamelyikünk, a pincér azonnal tele töltötte, és mi ügyekezünk erre minél gyakrabban alkalmat adni. Háziasan elpusztítottunk mindent amit elénkbe tettek; sohasem kértünk inni, de ami az asztalunkra jött, az elfogyott mind. Ittunk a vendéglős egészségére, aki különben ezen eléggé csodálkozott, s mikor végre kissé nehéz fejjel lenyugodtunk, egész üteg üres üveget hagytunk az asztalon.

Aludtunk, mint a bunda. A reggelinél ismét jó kedvvel találkoztunk. Amíg a kávét jóízűen szüröcsölém, benső örömmel néztem, hogy a korcsmáros egy szegletben hogyan jegyez, számolgat, néha-néha végigjártatva rajtuk tekintetét.

— Most mérsárol le bennünket, — sugtam oda társamnak.

— Be van fogva — jelenté egy természetes legény az ajtóban tisztelegve. Mielőtt a Cápa magához térhetett volna csodálkozásából, már kin voltunk s a szekereinken ültünk. Rohant utánunk mint a villám, s felém nyújtá a számlát, melyet

már röffel is megmérhettünk volna. Futólag megnéztem a végösszeget s ez még sokkal nagyobb volt, mint a multkori. Ennek is nagyon örültem. A bosszu pillanata bekövetkezett.

— Mit akar? — kérdém.

— Ezt a kis számlát uraim, ha úgy tesszik. —

— Számlát? Hogyan? Hiszen mi bevoltunk önhöz szállásolva, fogadás ur.

— Beszállásolva? — dadogott rémülten a Cápa s arca minden szótagnál hosszabbra nyult.

— Persze! Csaknem el felejtettem, jó Isten önnek tegnap átadni a szállás-cédulát s belső zsebembe nyultam.

— Csakugyan; ezer bocsánat uram. — Itt van. — Köszönet a zives vendéglátásért. Kocsis előre.

S harsogó kacaj közt robotgunk el, míg a Cápa rámeredt a számlára, s nagyon ostoba pofát vágott hozzá. Mi meg rázendítettünk egy vig deák nótára és megtartottuk emlékezetünkben a Cápát mind a mai napig.

Vajjon a Cápa is emlékezik-e még reánk?

— Én azt hiszem, hogy igen!

Gy.

egyebet, mint: ne dédelgessen s ne halmozza el előnyeivel csak a nagy tőkét és vagyont s azoknak képviselőit, fordítsa figyelmét már egyszer a nyomor felé. Állítsa fel a kormány a miniszteriumban azt az osztályt, ahol kizárólag a szegény ügyvel foglalkoznak, vegyen fel a költségvetésbe megfelelő összeget ezen osztály rendelkezésére, hogy kellő időben és módon lehessen elejét venni a küszöbön álló elszegényedésnek és nyomornak. Nagyon kívánatos, hogy a szegényeknek a legszükségesebb élelmi szerek és házi szükségletek vám és fogyasztási adótól mentesen, tehát jutányosabb előállításí áron adassanak s hogy az állam kárpótolva legyen a szegényeken meg nem vett vám és fogyasztási adóért, vegye elő a nagy tőkét, adóztassa meg a szükségtelen fényűzést, a díszfogatokat, ölebeket, diszmadarakat, az ékszerket stb.

A községi törvény szerint minden község a saját szegényei ellátásáról gondoskodik. A törvény betűje szépen hangzik, de nincs köszönet benne. Revízióknak kell azt alávetni, meg kell határozni tüzetesen, kik azok a szegények, mi uton s módon tartozzék a község ellátásukról gondoskodni?

Városokban — pl. Nyitrán — a szegény és koldusügy egy külön osztálynak volna beosztandó. Ezen osztálynak vezetője a városi árvaszék elnöke és az árvagyám volnának hivatalból. Ezek vezetése alatt alakíthatnák meg a szegény-ügyi tanács, a melynek tagjai kerületenkint választandó szegény-ügyi biztosok s ezek helyettesei volnának. Ez utóbbiak a város érdeklődő polgárainak sorából választatnának, tisztségüket az ügy iránti szeretetből díjtalanul viselnék s kötelességök: a kerületök területén lakó és hatóságilag összeirt összes szegényeket és koldusokat állandóan nyilvántartani, a lehetőség határai között ellenőrizni, tapasztalataikról a szegény-ügyi tanácsnak jelentést tenni, a szükséges intézkedéseket illetőleg indokolt előterjesztést tenni és a tanács rendeleteit végrehajtani.

Az így megalakítandó szegény-ügyi bizottságnak nem volna szabad figyelmen kívül hagyania a helyben már létező és működő jótékony intézeteket. Összeköttetésbe kellene lépnie azok vezetőivel, azoknak meghallgatásával s velők egyet-értve kellene eljárnia mindig, mert csak is így lehet elérni a célt: a szegényeken segíteni s a közönséget a már tarthatatlanná váló zaklatástól megkímélni; és csak is így lehet elejét venni a napirenden levő sok visszaélésnek, mely a jótékonyág gyakorlását csaknem illuzoriussá teszi, mikor egy és ugyanazon szegény vagy koldus három vagy négy oldalról is részesül támogatásban, míg ugyanakkor egy más — talán sokkal érdemesebb — nyomorultabb az intező körök tájékoztatatlansága a vagy saját gyámoltatlansága következtében — teljesen magára hagyatva — elpusztul.

(Vége köv.)

Választások után.

A választási nap lezajlásával sok-sok érdekes epizód merül fel, mely jellemzi a mai választási hadászatot, ezt a csunya mesterséget, mely iskolája lett az erkölcsök és a jogi érzék romlásának. Ez az oka, hogy visszatérünk rája, elmondva egyet-mást a tisztességes emberek okulására. Vajha az önálló gondolkodás és az egyéni önérték fejlesztésével a választás nálunk is arra a fokra emelkednék, ahol az a nyugat művelt nemzetéinél áll.

A nagytapolcsányi egyhangú választás 8000 frtba került. Szulyovszky Dezső írta össze annak idején a szavazatokat, ő volt a jelölt is. Ez az eljárás nyitrai specialitás. Már az összeírásnál az ellenzék lehetetlenné volt téve, mint a nyitrai kerületben. Nem is lépett fel senki. Miért tehát a pénzpocsékolás? Arra a kortesek tudnának

megfelelni, mert hát a választás a kortesek aratási ideje. Kuralszky csermendi plebános jött nekik kapóra. Az ellenzéki férfiú egy izben bevásárlásokat tett Tapolcsányban. Szóvetet is vett s azt jó hosszúra gömbölyítve hóna alatt vitte az utcán. Megállítja valaki és kérdezi: plebános ur mit visz? Az trefásan megjegyzi: szóvetmintát zászlókra. Ucu! megvan az ellenzéki jelölt, a kortes táviratoz a főispánnak: baj van mélt. uram, küldjön pénzt. Egy más alkalommal Kuralszky ismét Tapolcsányban terem és tudván a felőle szállingó hírről, hosszú „braunschweigert“ vásárolt s papirosba göngyölítve hóna alatt vitte az utcán. A kortesek ismét megállítják: plebános ur mit visz? Mintát zászlókra, az előbbi szóvet nem bizonyult jónak. Ucu! ekkor 8 távirat ment a főispánnak. Baj van, küldjön ismét pénzt. Ily módon 8 ezer forintba került a nagytapolcsányi egyhangú választás, nem annyira a választás, mint inkább azok a bizonyos jól ismert kortesek. Megjegyzendő még, hogy a kerületben Lelkes Adólf és Hollady Jenő plebánosok elég lelketlenek voltak a nyitrai választásról ismert Szulyovszky Dezsőért lelkesülni. Ez mindenesetre guszto.

Azok a huncut pánszlávok! A nyitrai megyeházon valóságos hazafias atkókat szoktak szórni a megye felső részén: Ó-Tura, Szenic, Verbó, Vágújhely vidékén lakó, úgy mondott pánszlávok ellen, kiknek $\frac{9}{10}$ része lutheránus. Fültnai voltunk ennek a nyáron, mikor a községek neveinek magyarosításáról volt szó. A néppárt ellen is uni sono azt lármázzák, persze „az ellenféllel szemben minden szabad“ modern elvből kiindulva, hogy az ilyen meg amolyan hazafiatlan párt, mert hogy szóvetkezik a nemzetiségekkel. Vártuk tehát a választásokat, mit fog csinálni a liberális párt ezekkel a pánszlávokkal. Mit csinált? Csokolódzott, brúderezett velők, mind egy szálíg az ő táborában voltak. Ezek a farizeusok! Hát ki a hazafiatlan? Az, aki az ilyen máskor leszárdott elemekkel szóvetkezik. A liberális képviselők felét az oláhok és a pánszlávok adják. És ezek a szemérmetlenek még képesek valakit hazafiatlanságról vádolni! Állíthatok magyarosító kulturgyleteket: amit a jóakaró és független hazafiak nagy munkával végeznek ez ügyben, azt a liberális párt egy-egy választással 20 évre löki vissza. Vajjon azok a lutheránusok Szulyovszkyt, Zmertychet, Vietoriszt azon ígérettel választották, hogy most már magyar érzelműek lesznek? De a megyeházi farizeusok azért nemsókára ismét a magyarság lassu terjedése miatt fogják ontani öblös szájjal a frázisokat és képökből kikelve fognak prédikálni a pánszlávok ellen. Ők, a hazafias ügynek önző kerékkötői.

Az országnak legpiszkosabb mandátuma kétségkívül a szakolcai lesz és mindenki kíváncsian lesi, vajlon ifj. Frideczky Timóthnak, ki becsületese családból származik, lesz-e azon szomorú bátorsága, hogy ezen mandátummal az országház küszöbét átlépje, erre már fogadások is történtek.

Cifra mandátum valóban, melyen Kostyál Miklós dr. és Vieszt lesznek aláírva, a szomorú hirre vergődött választási elnökök.

Még a liberálisok tisztességes elemei is megbotránoznak azon gazdaságokon, melyek a szakolcai választásnál elkövetettek.

Kostyál Miklós dr. mindjárt szőszegéssel kezdte működését, midőn október 27-én 10 passzpartút biztosított a néppártnak, másnap reggel pedig a néppárt részére engedélyezett passzpartúkat még a választás megkezdése előtt visszavonta és ez által céltudatosan lehetetlenné tett minden érintkezést a néppárt és a szavazó helyiségek között; ellenben passzpartút adott minden zsidógyereknek. Pedig a választást megelőző napon dr. Kostyál Miklós a néppárt jelöltjének Medlen István, Marek István, Rovenszky István, Bundala, Turkovics stb. választók jelenlé-

tében kijelentette, még pedig feltétlenül, hogy a néppárt által hozzá felterjesztendő tíz egyénnek megengedi, hogy szabadon érintkezessenek választóikkal s azokat a szavazóhelyiségbe vezessenek.

A néppárt jelöltjére bizta, hogy e tíz néppárti rendező számára tetszésszerinti jelvényt válasszon, s ő majd utasítani fogja a katonaságot, hogy e jelvény viselőinek a szabad érintkezést biztosítsa. A választási elnök és a néppárt jelöltje egy fehér karszalagban állapodtak meg, a melyet még az nap délután az elnöknek bemutattak, és a melyet ő a kölcsönös megállapodáshoz híven készítettnék talált és jóváhagyott.

A néppárti választóknak megmondattott, hogy senki másra, csak e jelvény viselőire hallgassanak, s egyedül azokat kövessék.

A választás reggelén azonban a katonaság Vaczulik Vincét, a ki szintén egy ily jelvény birtokában volt, nem akarta a kordonon áteresztetni, azzal az indokolással, hogy a katonaság az elnök részéről e jelvényre vonatkozólag semmi utasítást sem kapott. Vaczulik Vince erre a radosóci káplánnal megjelent az elnöknel és kérdőre vonta emiatt, a ki hűmezés-hámozás között kijelentette, hogy ő a liberális pártnak szintén nagyobb számu ily rendezőt ajánlott fel, de az bele nem egyezvén, ő kénytelen tegnap a néppárt javára tett ígérését visszavonni.

A néppárt már előre látta a választás eredményét, a minek a radosóci káplán Vaczulik Vince felé fordulva ily szavakban kifejezést adott: Ügyvéd ur, akkor főtősleges a szavazás. Midőn a választási elnök e miatt a káplánt kérdőre vonta, ez oda nyilatkozott, hogy ez a városban uralkodó közhangulat kifejezése, mely szerint Szakolcán egy stomfai választással állunk szemben. Ez ellen az elnök tiltakozott, hogy multja sem engedi, hogy az ő elnökleite alatt ilyesmi történjék; de mi most hozzátesszük, hogy az elnök jövője annál inkább megkövetelte ezt.

A néppárti szavazók számára a helyet a városban kívül jelölték ki, úgy hogy ezeknek 1—2 kilométernyi utat kellett megtenniök, míg a szavazóhelyiségbe jutottak. A kormánypártiakat a városban helyezték el.

A néppárt 1600 szavazóval vonult be. A katonatisztek látván e lelkes csapatot, már előre gratuláltak a néppárt jelöltjének, persze e felejtették, hogy Nyitramegyében vannak.

A liberálisok nyitrai mintára jelölték Vaczulik András és Vaczula Antal nem létező egyéneket, hogy ez által zavarba ejthessék a szavazókat. De minthogy ez sem használt, mivel Vaczulik Vincét az egész környék ismeri, más fortélyhoz kellett nyúlni.

Kostyál Miklós a választás előtt ismételtén kijelentette, hogy közegei által gondoskodni fog, hogy a választók idejekorán a szavazóhelyiségbe juthassanak, s ő maga ellenőrizni fogja őket, vajjon lelkiismeretesen hajtják-e végre az ő utasításait. S kik voltak e rendezők? Zsidók, állami iskolai tanítók, olyanok, a kik tóul sem tudnak, városi irnokok s más telivériliberálisok; de egyet sem láttunk, a ki csak közömbösen viselkedett volna a néppárttal szemben. Vagy kérdem, vajjon egy Spitzer zsidó, vagy egy végrehajtó szíven fogja-e viselni a néppárti szavazók érdekét?

De vessünk egy pillantást a szavazóhelyiségbe. A második küldöttségnél Vieszt másodelnök kiki számára kijelöli a helyet, s hozzátesszi, hogy a szavazóasztalnál a bizalmi férfiaknak helyük nincsen. A néppárti bizalmi férfiak számára az ajtó melletti asztalt jelölte ki; német nyelven Katzentisch-nek neveznök azt.

A néppártot Kostyál elnök — mint fentebb említve volt — a városban kívül állította fel, és 26 órán át szuronyokkal folyton hajsoltatta hol a városba, hol megint ki a városból csupán azért, hogy szétoszlásra bírja, mindig azon ürügy alatt, hogy az illető község vagy korán, vagy későn jött. A néppárti választók azonban, kiknek száma meghaladta az 1600-at, míg a kormánypárt csak

500-at hozott be, hőiesen kitartottak, nem sikerült egyetlen embert távozásra bírni, sem pedig megvásárolni.

Minden második szavazót visszautasítottak a legképtelenebb ürügyek alatt: ha valaki pl. a néppárti jelölt keresztnevét túl ejtette ki, elutasították, ha bejött a szavazó-helyiségbe és a néppárti jelölt nevét mondta ki, az elnök elutasította azon indoklással, hogy Vaczulik Vince nevű választó az illető község névjegyzékében nem foglaltatik, ezen a címen csak a radosói választók közül elutasították 15—20-at, holott az elnök jól tudta, hogy a választó nem saját, hanem a jelölt nevét ejti ki.

Midőn azonban ugyanez valamelyik Frideczky-párti választóval történt: akkor lekötelező udvariassággal kérdezte: hiszen maga csak nem Frideczky? Sziveskedjék előbb becses nevét megmondani.

De mindez nem használván, még nagyobb erőszakhoz kellett folyamodni, egész községeket (ötöt) illetve néppárti választóit nem bocsátottak szavazásra azon ürügy alatt, hogy későn jelentkeztek; de hogy jelentkezhetek volna előbb, mikor senki sem hitta, és mikor még a hívás után sem bocsátották át a kordonon.

Különben sokat lehet beszélni a szakolcai választásról. Elég, ha azt mondjuk, hogy a második küldöttséghez rendelt 11 község közül öt, névszerint Vészka, Unin, Radimó, Vleskován, Kis-Pritszd néppárti választói a szavazáshoz be sem bocsátattak a záróra kitűzése után sem. Ez a körülmény eléggé jellemzi Kostyál Miklós dr. rendező közegeinek pártatlanságát. Ha Vészkat és Unint a záróra kitűzése előtt engedik leszávozni, a néppárt még akkor is győz. A helyett azonban háromszoros kordonnal vette körül a szavazóhelyiséget és a szavazást zajosan követelő választókat egyszerűen szétverette és — győzött.

Ily formán jártak el a II. küldöttségnél, hol Vieszt Gyula, egy év előtt még ügyvédi őrök, most nyitravárosi pénztáros vezette a választást.

A szavazás közben, midőn a Frideczky-párt szavazott, megtörtént számtalanszor a verbóciakkal, hogy a választó a jelölt nevére sem emlékezett; s ilyenkor négy torokból is hallatszott: Frideczky. Magától értetődik, hogy Vieszt ur egy választó korára sem volt kíváncsi, aki Frideczkyre szavazott. Udvariasságából azonban teljesen kivetkőzött, mikor a Vaczulik-pártra került a sor.

Akkor az ember nem tudta vajjon színházban vagyunk-e, vagy pedig szavazóhelyiségben. Mindenekelőtt ismétlődött az a komikus-jelenet, hogy az elnök ur egymás után behívta Vaczulik Vince, Vaczulik András és Vaczula Antal pártját és ilyenkor a felelet hangzott: Kérem alásan elnök ur egy szavazó sinez ott.

Ezalatt Rovenszky István lemegy a kapu alá és ott egész sereg néppárti választót talált, a kik panaszkodtak, hogy nem akarják őket bebocsátani. Az egész lépcsőt és a szavazóhelyiség szomszéd szobáját, a melyen keresztül a szavazóknak menniök kellett, elfoglalták a verbóci zsidók, a kik a választókat nem akarták bebocsátani. A bizalmi férfi többször megkérte az elnököt, hogy intézkedjék, hivatkozott az elnök ígéretére, mely szerint nem fogja megengedni, hogy egy párt választói a másik párt választóival érintkezésbe jöjjenek a szavazás alkalmával; azonban Vieszt orvoslás helyett minősíthetetlen gorombasággal felelt a káplánnak; és midőn ez többször kiment, hogy a választóknak útbaigazítással szolgáljon, az elnök durva hangon rendre utasította őt s hozzá tette: „Tisztelendő úr, vagy bizalmi férfi, vagy kortes; ha kortes, akkor távozzék innen, ha pedig bizalmi férfi, ne jarkáljon folyton ki és be, mert azt kell feltételeznem, hogy kint befolyásolja a választókat. Utoljára figyelmeztetem, különben eltávolíttatom innen“.

A zsidók azonban szabadon befolyásolhatták a néppárti választókat. Ezek szemtelensége odáig ment, hogy a szavazóhelyiség melletti szobában

a választás tartama alatt a keresztény választókat inzultáltak, s hogy zavarba ejthessék őket, a szavazóhelyiség helyett más ajtót mutattak nekik. E tiszta tényeket számtalan tanúkkal is bebizonyíthatjuk. A zsidók bátorságát nagyban emelte a szabadelvű jelölt ifj. Frideczky Timót, a ki este 10—11 óra közt egy holicai zsidót — a kinek a vradisti várnál valaki bevverte a fejét — a szavazóhelyiségbe a radosói káplán elé vezetett e szavak kíséretében: „Ime így bannak az én választóimmal“. Magától értetődik, hogy a felbőszült zsidóereg a káplánt okozta, s haragját tettekben is érezte volna vele, ha a szavazóhelyiséget elhagyta volna. Ifj. Frideczky Timót ezen eljárásán a liberálisok is megbotránkoztak s azt nyíltan el is ítélték. Képzhetni, milyen volt a káplán helyzete, midőn maga Vieszt is figyelmeztette, hogy biztonsága kedvéért a szavazóhelyiségből ne távozzék.

A néppártiak be nem bocsátását magok a katonatisztek is konstatálták, sőt az elnököt kérdőre is vonták e miatt, de ez mind nem használt semmit.

Ha a derék elnök ezt kétségbe merné vonni, akkor arra kérjük a főispán urat, intézzen felhívást lovag Maurig Rikárd dragonyos-kapitány úrhoz (állomás Göding) és a vezénylete alatt állót tisztekhez, továbbá a Brünben állomásozó 8-ik gyalogezred következő tiszteivel: Zsittek János százados, Welz János főhadnagy, Kuntschar és Knotz hadnagy urakhoz, valjon bocsátattak-e a néppárt emberei szavazásra.

Ezen urak mint katonatisztek, nem politizálnak, és csak a becsület szempontjából mondhatnak ítéletet az elnök eljárása felett, hívja fel őket a főispán ur, mikép velekednek az elnök eljárásáról becsület szempontjából és közölje válaszukat a nyilvánossággal, mi néppártiak egyet nem kívánunk.

Mikor a választási elnök látta, hogy minden erőszakosságokkal célt nem ér, 29-én d. e. 11 órára kitűzte a záróórát, de azonnal háromszoros katonai kordont állított fel a szavazóhelyiség előtt, mely néppárti választót szavazásra nem bocsátott, mert attól tartott, hogy miután még 450 néppárti választó hangosan követeli a szavazásra bocsátást, még a záróra alatt is legyőzik a kormánypartot, mely dacára annak, hogy sok szavazó nélküli csöcselék hozott be, melyet mind leszávozattott, csak 761 szavazatra bírta felvenni a dolgot. Ezen becsületes eljárást hasonlóképpen bizonyíthatják a megnevezett katonatisztek.

Masnap déli 12 óra után a választási elnök félelemtől reszkette, mely még jobban eltorzította visszataszító ábrázatát, hirdette ki a választási eredményt, mely szerint ifj. Frideczky Timóth kapott 761 szavazatot, Vaczulik Vince 682-öt — tehát Frideczky többsége 79. Előbb azonban szétverette a néppárti választókat csendőrökkel, kik az eredmény kihirdetése után bezárták azokat, kik Vaczulik Vincét eljeneztek.

A választás után a derék elnökök, mint a kik jól végezték dolgukat, csendőr-fedezet alatt szöktek a vasuti állomásra, a képviselő pedig ugyanily módon Holicra.

Ezen eredmény után kérjük: hol maradt a még hátralevő 1000 választó, melyből legmagasabb számítás szerint legfeljebb 150 maradhatott el a választástól különböző okoknál fogva, a többiek pedig mind megjelentek, mert a választási mozgalom oly élénk volt, mint soha az előtt.

És kérjük tovább, ha a kormánypart már a szavazat nélküli csöcselék leszávozattásával is csak 761 szavazatot bírt összehozni, valjon kinek pártján volt a még hátralevő 1530 választó?

És végül, miután az egész választás alatt a rend meg nem zavartatott, miért kellett a választást húzni 26 órára át, talán azért hogy 1443 ember leszávozhasson, a mely leszávozhat két küldöttség előtt 6—8 óra alatt vagy nem-e inkább azért, hogy a impozáns néppárti tábor szét oszoljon?

De ez még mind nem elég. Nyitra megye vá-

lasztási dícsőségének babérkoszorújába új levelet illesztettek bele, mely európai hírhedséget fog szerezni megyénknek: a szavazó-helyiségek melleszobáiban ugyanis albizottságokat állítottak fel, melyek a választóktól elfogadták a szavazatokat, és azután elküldték úgy, hogy számos választó nem is került a valódi bizottságok elé.

Történt ez 1896. évben, a millenárius esztendőben Thuróczy Vilmos főispán és Craus István alispánusa alatt.

És most engedje meg főispán úr, hogy ez alkalomból Önhöz is néhány szót intézzünk.

Más európai kultur-államban ön ilyen választás után 24 óráig sem tarthatná meg állását, ön pedig bizonyosan önelégedetten dörzsöli kezét és mink hisszük is, hogy a választások önnek pozícióját „jelentékenyen megszilárdították“ sőt önt talán álmaiban már a titkos tanácsosi cím is kíséri.

Nem akarjuk illúzióit rontani és csupán azt kérjük, valljon ön csakugyan dícsőségesnek tartja-e a nyitra megyei kormánypartii választások eredményét, és valljon jutott-e valaha észébe, mikor ön büszke léptekkel végig halad az utcákon, hogy mit gondolhatnak önnek láttára az emberek?

Nyílt levél a nyitrai m. k. pénzügyigazgató-sághoz. Dívék-Ujfalú, okt. 30. Habár a néppárt-hoz nem tartozom, annak jelöltje, a privigyei kanonok-plebános ur kérésére f. hó 28-án mint bizalmi férfi működtem közre a *privigyei* képviselőválasztásnál. Sajnálatomra azt kellett tapasztalnom, hogy ezen pénzügyigazgatóság egyik nyitrai tisztviselője, *Frindl* ur, mint bizalmi férfi egész nap és éjjel a választási helyiségben tartózkodott; a privigyei m. k. adóhivatal tisztje *Honisch* ur pedig mint rendező egész napon át a választókért járt, vagy a választóhelyiség ajtait nyitogatta a választóknak. Tudtomra a nyitrai főbíró, *Piacsek* ur mint választási elnök volt elfoglalva. Nem hiszem, hogy igazgató ur a minisztériumtól kapott volna felhatalmazást az állami munkaerő ily fecsérlésére. Mint adófizető tiltakozom az állami munkaerő ily fecsérlése ellen s biztosítom, hogy a pénzügyi tisztviselőknél ily exponált felhasználásával és az állami munkaerő ily fecsérlésével a tisztességesen gondolkozó embereknek — bármely párthoz tartozzanak azok — becsülésében nem gyarapodott. *Rudnay István*, földbirtokos.

A kuvaszok szerepét az összes választásoknál a zsidóság vitte. Nemesak itt a felvidéken, de az ország minden részében; ezek felhasználásában mintegy parancsszóra járt el minden liberális választási elnök. Míg az ellenzéki párt vagy nem kapott rendezőket, vagy ha igen, csekély számmal s azok is csak akadályozva teljesíthették kötelességeiket: a liberális részről minden zsidógyerkőc rendező volt, fölös számmal, nekik szabad volt az ut s ami végig bszantotta az ellenzéki választókat mindenütt, telve velök a választási helyiség, még Vágvecsén is. Az ördög se sugallmazhatott volna a liberálisoknak alkalmasabb módot, hogyan lehet az antiszemizmust jobban bevésni a keresztény emberek lelkébe, mint a zsidóságnak és ezek szemérmelenségének felhasználása által a választásoknál. És ezek a liberálisok azok, akik midőn az általok ápolat antiszemizmus látható szimptomákban jelentkeznek, nem találunk elég korholó szót annak a megbélyegzésére. Hogy az ily módon eljáró ember a társadalmi békének legnagyobb ellensége, az bizonyos és a zsidók tulajdonítsák majd azoknak, kiket önző érdekeik fejében oly vakon szolgálnak, ha a józan társadalom egyszer ismét kezd majd leszávozni velök, mint annyiszor tette a történelem folyamán.

Nyílt levél Piacsek Ede volt választási elnöknek Galgócon. Minthogy a múlt hó 28-án Galgócon megejtett képviselő-választás alkalmával, azon minősíthetetlen s durva inzultus ellenében, melylyel Ön engem illetett, — tekintve a hallatlan erőszakot, s az önt körülvevő csendőrök szu-

ronyait, magamat nem védhettem, kénytelen vagyok a rajtam elkövetett sértést a nyilvánosságra hozni s a művelt közönség ítéletére bízni, vajjon egy magát műveltnak tartó uriemberhez méltó eljárás volt-e az.

Midőn t. i. ön Jókeő község néppárti választóit hívta fel a szavazásra, s én híveimmel a templomtéren áthaladva — legalább is még 80 méternyire a szavazóhelyiségtől, — egyik hívem kérdésére: hogyan is kell kiejteni a jelölt nevét Brugger? azt feleltem: „Brukker“ — rámm rivallt „Azt kikérem magamnak, hogy itt a népet kitantsa“. — S midőn én erre egész csendesen s nyugodtan azt válaszoltam: „én nem tanítok ki seakit, csak a feltett kérdésre felelek“ — a legnagyobb dühvel s ordítózással reám formedt: „Micsoda szemtelenség az velem itt feleselni, esendőörök ide“ — s bevitt miakat a választási helyiség udvarába, a hol esendőörök közé felállítva megtiltotta, hogy az ablakba, a mely igen alacsony, senki nézni ne merészeljen, — holott akármilyen zsidóköllyök itt egészen szabadon járhatott.

Midőn a tisztesség és illemtudás ellen ezt a merényletet elkövette, ne gondolja, hogy ezen brutalitása által engem megfélemlített s én ezt a durvaságát ezért nem utasítottam vissza azonnal. Nem! Nem ijedtem én meg a csendőörök szuronyaitól, mert hitemért, igazságért s meggyőződésért még a börtönt is szívesen elviselem, — de feltettem a népet, a mely elkecserepedésében aligha nézte volna nyugodtan, hogy hurcolják a papját börtönbe, — mert csak ezt akarta elérni — s azért inkább elviseltem nyugodtan az inzultust, azt gondolván, hogy vannak emberek, a kiktől gyaláztatni dicsőség, s hogy azt mondja a közmondás: „a kutya is megugatja a holdat, de fényét el nem homályosíthatja“. Külömben durvasága önmagát jellemzi legjobban. Méltó volt önhöz, méltó táborához, méltó azon helyiséghez — zsidó kávéház — melyet dicső pártja választási helynek kijelölt. Avagy hősiességében a választási elnök sérthetlenségének köpenyegébe bujva volt bátorsága ezt megcselekedni, s mivel tudta, hogy egy védtelen pappal áll szemben, a ki kutyakorbácsal nem fogja megtorolni a rajta elkövetett sértést? Csak rajta! folytassák csak tovább ilyen módon a pacifikációt, — s nemokára egész Magyarország néppárti lesz. Végül pedig ajánlom, szerezze meg Kniggét „Umgang mit Menschen“ — s biztosíthatom, hogy hasznát fogja venni.

Jókeő, 1896. november 1.

Novák Rezső,
jókeői plébános.

A galgóczi választásról szintén hajmeresztő dolgokat ír pöstyéni tudósítónk. Abban az egyben téved, hogy a néppárt bukását Galgócson annak tulajdonítja, miszerint Eszterházy Miklós Móric nem lépett fel, akinek fellépése előre ígérte volt. Téved azért, mert a törvényt tipró választási elnök a grófi jelölt hármast nevével nagyon is felhasználta volna a szavazók megzavarására, mint ezt Vágvecsén, vagy Szakolcán tettek.

Pöstyénben különösen Kardhordó jegyző, dr. Visnyovszky járásorvos s az utibiztos dolgozták meg a választókat. A pöstyéni takarékpénztár szolgája bizonyos Novotny, mindazon választók neveit egy listán tartotta, kik a takarékpénztárba tartoznak, s házról házra járván, azzal fenyegetőzött, hogy adósságaikat rögtön meg kell fizetniök, ha a nemzeti pártból liberálisra vedlett Rudnyánszkyra nem szavaznak.

A kisucákról. Kiváncsiak voltunk arra, ugyan hogy fogják a csacai és a várnai unikum számba menő választásokat a hivatalos részről kommentálni. Elmondja a „Vágvölgyi Lap“ vasárnapi száma egész naivul. Egyhangú volt a választás Csacán — úgymond — csak hogy itt nem a néppárton, hanem Gebauer Károly választási elnökön mulott. No szép, kivált mikor azt így ki is mondják. Várnán — úgymond — meghiusult a

választás, mert az elnökök, életüket féltve a fanatizált tömeg dühétől, tisztúkról lemondtak. Hogy a tengernyi katonaságtól körülvevett választási elnök a szegény, inádkozó kisucavölgyi tőtől féljen, ezt a kikacagtatás veszélye nélkül bizonyosan csak Trencsénmegyében lehet elmondani. Egyébiránt a választás Várnán nov. 12-én lesz és választási elnökül báró Kioch Károly zsolnai állomásfőnök van kijelölve, ki mint mult számunkban olvasható volt, a zsolnai választáson kimutatta elnöki rátermettségét. Haydint már lecsapták a jelöltségtől s visszatértek Sipekyre. A V. L. már meg is mondja, hogy az csekély többséggel, „mit geringer Majorität“ meg fog választani, „ha az összes tényezők teljesítik kötelezőségeket“. Hogy modern választási „műnyelven“ Szalavszky megyéjében ez mit jelent, azt előre tudjuk.

A puchó-illavai kerületből írják, hogy dr. Chorényi bizalmi férfiú és Cnochulus pléb., kik már a választás előtti estéli vonattal érkeztek a színhelyre, kitudták éjjeli fel tizenkét óraker, hogy a néppárti választókat nem szándékoznak a puchói vashidon átbocsátani, mivel szerintök a hidon átmenni oly nagy tömegnek életveszélyes, azért a Vág folyón túl levő községek nem a puchói vashidra, hanem horenyici révhez mentek és onnan kerülő uton Puchóra. Hogyha ezt a cselet ki nem tudják bizalmi férfaink, akkor szavazni sem mehetnek. A néppárti tábor egy térdig érő sáros, piszkos utcába helyezték el, míg a liberálisoknak Puchó legszebb terét tartották fenn.

Érdekesek a következő pontok:

1. Az elnök törvényellenesen kijelentette, hogy papot, mint községi bizalmi férfiút el nem fogad.

2. Kubinyira olyanok szavaztak, kiknek nem volt szavazatuk. Így többek között: Svinger nemsóvai vasuti elüljáró és Taferner ugyanott pályafelügyelő.

3. Puchói szolgabíró néppárti szavazók elé állt, mint egy vizsgáló rendőr, ezáltal megfélemlítette őket.

4. A néppártiakat az elnök fagatta, különösen a kort illetőleg, tetszése szerint fiatalabb, vagy öregebbnek nyilvánította a választót és elvetette, falra hányt borsó volt Chorényi többszörös tiltakozása.

A választás alatt Kubinyi eszeveszetten ide s oda szaladgált, inzultálta a papokat, köpdösött rájuk.

Mikor az illavai néppárt jött szavazni, ezekkel a szavakkal terrorizálta őket: „Megjegyzem magamnak jól, kik azok a bitangok, kik mernek ellenem szavazni“.

Az udvar, a melyen átmentek a néppártiak, tele volt zsidókkal, a kik tetteleg bántalmazták a szavazókat, sőt volt a m. kir. bírói karnak egy tagja, aki zsidóknak ez ügyben roppant nagy szolgálatot tett.

Több jegyző és zsidó botokkal meg revolვეrrel járt az utcán.

Szomorú látványosság volt nézni a liberális csoportokat, hogy vezetik nagyobbára zsidók bottal kezükben az urnához. A néppárti választókat egyháziak vezették.

A néppárt 560 választója jőzönul gyakorolta sz. jogát, míg a magy. kir. hivatalnokok között akadtak, akik beszámíthatlan állapotban, törvényellenesen szavaztak.

A néppárti tábor példásan viselkedett, kitarított éhen-szomjan estéli 11 óráig, többször felsőhajtások voltak hallhatók. A kirendelt katonaságnak nem akadt dolga. A liberálisok magartartása gyalázatos volt, minden egyes néppárti zavazó-csoportot megabcugoltak, ebben különös jó szolgálatot tett dr. Pattantyús Ábrahám, Márton és Zemányi János illavai lakosok.

A baáni kerületből a következő sorokat vesszük: Tegnap olvastam becses lapjában a baáni

tudósítást, mely nem felel meg a valóságnak. A reám vonatkozó részt ezennel helyesbitem. Én nem voltam a választáson, mert beteg vagyok, de hogy korteskedtem volna a néppárt ellen, ez valótlanság. Az igaz, hogy nem korteskedtem a néppárt mellett sem, mert tudtam nagyon jól előre is az eredményt. A ki ismeri a baáni kerület viszonyait, az jól tudja, hogy a hol gróf Zay van, annak a pártnak győznie kell, mert maga 800 szavazóval rendelkezik. Ezt tudva, nem akartam szegény népem kitenni mindenféle zaklatásnak, azért hagytam kit-kit saját belátására, ugyis hiába lett volna minden erőlködés. Missen, 1896. november hó 3-án. *Darvai János*, lelkész.

A csacai kerületet erősen pacifikálják. Minden zsidó koresmárosnál van „dészörség“, beszálásolt katonaság, a mely a nevezetes Lánczi-választás óta el sem hagyta a kerületet. Feladata: a multért berzenkedő hivatalos lelkiismereteknek hátvédül szolgálni, s egyuttal az új választáshoz a talajt előkészíteni. Jó urak! Hijába nyomorítjátok azt a szegény népet csendőörökkel, katonával! A vallásos lelkiületet, a becsületet és tisztességérzetet nem fogjátok elnyomni szuronnyal és lelkiismeretlenséggel! Csak hogy persze, ahol kivesszett az emberi nemesebb érzület, ott ezt nem értik, fel nem fogják. Az új választásnál a szabadelvű tábor — mint halljuk — egészen tisztá lesz a „Kutya parasztoktól“, mert az a néhány megtévesztett s oda erőszakolt szkalitei és ocsadnicai atyafi is a néppárthoz állott.

Igazán élvezet lesz látni azt a száz főnyi szabadelvű pártot! Paszpartura nem is lesz szükség; ugy is megismerik mind, legfeljebb Trencsén vármegye belyegét és a Popper uradalom sütővasát üssek a homlokukra — hogy a zsandárok is tudják, kiknek a szolgálatára állanak.

Az ellenzék a jelen választásoknál még nem volt képes tért foglalni felvidékünkön. De egy látható eredményök mégis van és ez az, hogy az ellenzék apostoli szava felébresztette a liberalizmus bódító álmába ringatott és lenyűgöző szellemi szolgaságban tartott tömegeket. A nép is bir joggal, az alkotmányba fel van véve, de a kormánypártiság valósággal butaságban tartotta, hogy ne is tudjon jogairól, mert a nemzetiségekből és nem a magyar népből szedte eddig képviselőit. A nép tudatára ébredt annak, hogy ez az álomszerű állapot nem illik hozzá és azt mondta, ezentul majd másképp lesz. Nem fogják ezentul csorda módra vinni a szavazó-urnához. A kezdet megvan, a néppárt végezte azt az ébresztő munkát és az utókor halás lesz iránta ezért. A liberálisok azt mondták, hogy fanatizál, tudják ők miért beszélnek így, a talaj megmozdult alattuk. Csak folytatni kell a kezdetet. Egyet ajánlunk a nép további önállósítására, azt, hogy mindazok, akiknek lelken fekszik a nép ügye, terjesszék közte a hírlapokat, melyek a nép számára keletkeztek: a Krestant és a Magyar Néplapot, ez a legjobb szer a nép politikai érlelésére. Ez a rendes út, mely a külső nemzeteknél is érvényesült. A nép vezetői ne fáradjanak bele a munkába, ne tévessze meg őket az, hogy most fogható eredményt nem érhetnek el, ilyen minden kezdet, de kitartó munka mellett majd másképp fog kinézni a jövő.

Ujdonságok.

Bende Imre, nyitrai püspök ur ő méltósága a tormosi róm. kath. iskola összes gyermekeit tankönyvekkel és írószerekkel látta el, mely kegyes adományáért lapunk utján is köszönetet mond az iskolaszéki elnökség.

Kinevezés. A nyitrai honvédségnél Dr. Kovaltsik Antal, dr. Schlezinger Antal és dr. Policzer Adolf segédorvosok nov. 1-étől kezdődő

ranggal a nyitrai 14 sz. ezredorvosokká, Reif Mihály hadnagy-kezelőtisztte, Daubner Samu és Pohorszky Ferenc I. osztályu századosokká, Litaszi János II. oszt. századosá, Zullei Vilmos főhadnagygyá, Garay Géza és Holényi János hadnagygyá neveztetett ki a 14. számú nyitrai honvédezredhez.

Egyházi hir. Rezan Antalt, nyitraegyházmegyei áldozárt s várnai segédlelkészt ő Felisége a bécsi Sz. Agostonról nevezett felsőbb papnevelő intézet tagjává nevezte ki. Melegen üdvözljük!

Uj jegyző. Negyed község jegyzőjévé Györy Kálmán lett megválasztva.

Esküvő. Szilárd Gyula, csákvári gazdasági iskolai tanár tegnap vezette oltárhoz Bokross Pál, nyitraegyei számvevő kedves leányát Margitot. — Holnap pedig, e hó 9-én *Somosközy Arzén*, nyugalmazott honvédszázados esküszik örök hűséget *Fülöp Gizella* k. a.-nak, Fülöp Artur közös hadseregbeli százados húgának Nyitrán.

Halálozás. Craus István Nyitraegye alispánjának, illetőleg most már képviselőnek neje, szül. fülei Kováts Iren életének 32. évében f. hó 2-án elhunyt. A megboldogult hosszas szenvedésen keresztül ment be a halálba. Több mint két éve kinlódott a tuberkulózisban, s dacára annak, hogy mindent elkövettek a derék nő és példás anya megmentésére, a romboló tudóvész nem sikerült utjában megállítani. A szívós fiatal élet mindazáltal erősen küzdött a halállal, mert már tavaly ilyenkor halottuk, hogy élete csak napokig terjedhet, s az isteni Gondviselés még egy évi szenvedést mért reá. Temetésén, — melyet Vagner József apátkanonok ur nagy segédlettel végzett — impozáns módon nyilvánult a közrészvét a súlyosan szenvedett iránt. Nyugodjék békében! — *Chrenóczy-Nagy Pálné* született Jankovich Mariska, Jankovich József nyug. nyitrai püspökségi gazdatiszt leánya f. hó 4-én Szanda-pusztán Szolnok mellett, életének 23. házaságának 2. évében jobb létre szenderült. Az elhunytak tetemeit f. hó 6-án Nyitrára szállították és a családi sírboltban örök nyugalomra helyezték.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon t. barátainknak és ismerőseimnek, kik feledhetlen lányom elhunytá alkalmából, részvét nyilatkozataikkal fájdalommat enyhíteni megkíséreltek, vagy a végtiszteségnél megjelenni szivesek voltak, ez uton mondok hálás őszinte köszönetet. Nyitra, nov. 6. 1896. *Jankovich József* és családja.

Adomány. Bende Imre püspök urunk ő méltósága 50 frtot, a nyitrai kaptalan 20 frtot, valamint Durdik Alajos apát-kanonok úr 10 frtot adományoztak a bááni kath. Legényegylet fenntartására. Fogadják szívünk mélyéből fakadó hála és köszönetünket magas jóltevőink együletünk nagylelkű támogatásáért. *Bresztyenszky Dezső*, egyesületi elnök.

Baleset. Tóth Vilmos nyug. közös főszámszék elnököt e napokban komoly baleset érte. Ghymesen többmagával vadászni indult, s midőn a lóra ülni akart, elcsúszott, a földre esett, és balkarját jelentékenyen megsértette, sőt — egyik verzió szerint — eltörte annyira, hogy néhány hétig kell gyógykezelnetni. A beteg két veje a főispán lakására hozta, hol őt az egész család gondos ápolásban részesíti.

Püspök urunk ő méltósága, ki névnappja alkalmával távol volt, ma, nov. 8-án reggeli 8 óraker a sz. Vince-testvérek templomában isteni tiszteletet végez, mely alkalommal a felsőbb leányiskola növendékei ünnepélyt rendeznek, s a többi közt magyar, német és francia nyelven felköszöntőket mondanak az ifjuság nagylelkű pártfogójának tiszteletére.

Ellenőrzési főszemle. A Nyitrán és vidéken tartózkodó tartalékos honvédtisztek és azok testületébe tartozó egyének f. hó 4-én jelentkeztek a főszemlénél, melyet Sztáray százados tartott. A tisztek aztán tisztelegtek Balázs György ezredparancsnoknál, kit III. osztályu vaszkorona-renddel való kitüntetésé miatt és Páva Emil dandárparancsnoknál, kit tábornokká való előléptetésé alkalmából üdvözöltek. Este a ka-

szárnyában nagyobbserű banket volt, melyen a tartalékos tisztek is résztvettek.

Halottak ünnepe. Mult vasárnap délutánján szokás szerint nagy népvándorlás volt a nyitrai nekropolis, a vasut mentén fekvő temető felé. Gyászba öltözött nők, gyermekek, férfiak, aggok, ki kocsin, ki gyalogszerrel tettek meg évi látogatásukat a halottak városrészében. A temető előtt viaszemével telt sátrak s rendőrök által glédába állított koldus legió tanyázott, míg be-leptünk a temető zöldje gazdagon tarkázva pompázott a novemberi papír-virágaiban. Diszes és költséges koszorúk, színes transzparentek, értékes és értéktelen lámpák, ragyogó gázlámpa-portfoliozok, szegényes mecsek, silány krajcáros gyertyák sorakoztak változatos egyvelegben, épp-ugy, mint a halottak odalen. A temető utain nevetgélő csoportok, cigarettázó uracsok olyan rikító ellentétben voltak a sírnál didergő árvakkal, özvegyekkel. Bizony nem is tudjuk, miért engedi a rendőrség. Ezek visszataszítottak ám, mint a rongyos koldus, kit a temetőbe nem eresztenek. A temetőben vizitáló közönség késő esti 9 óráig maradt a holtak társaságában s bizonyára kevés, vagy senki se volt, aki azt hitte volna magáról, hogy jövő nov. 2-án már neki is gyujtanak ott gyergyát.

A nevelés köréből. Multkor az utcán menve az itteni zárda belakóival találkoztam, amint a testvérek vezetése alatt sétálni mentek. Szép magatartásuk, csinos, izléses öltözetük feltűnt, jól megnéztem őket s mondhatom, hogy a benyomás, melyet reám gyakoroltak, kedvező volt. Mint apa érdeklődöm az ilyen dolgok iránt, s arra kellett következtetnem, hogy ezek a gyermekek a zárdában igen gondos nevelésben részesülhetnek, aminek ezennel a nyilvánosság előtt is kifejezést adok. *Egy hivatalnok.*

Nyitraváros vám- és helypénze. Ezen a címen Nyitraváros bevétele okt. hóban volt 3077 frt, vagyis 1177 frttal több, mint az előző év ugyanezen havában. A lefolyt tíz hónap összes bevétele pedig 24348 frt 82 kr.

A helybeli izr. népkönyha f. hó 1-én kezdte meg emberbaráti áldásos működését nagy közönség jelenlétében új, ezen célra berendezett helyiségekben.

Fegyelmi vizsgálat. Craus István alispán Koronzsay Géza városi írnök ellen, mint a „Neutraer Zeitung“ mai száma jelenti, különböző visszaélések miatt fegyelmi vizsgálatot indított.

A népfölkelők ellenőrzési szemléje, mely az okt. hóban lefolyt választási mozgalmak miatt bizonytalan időre elhalasztottat, a nyitrai illetőségűekre f. hó 18-án, a Nyitrán tartózkodó, de idegen illetőségűekre nézve pedig nov. 19-én fog megtartatni a városházán.

Kereskedelmünk. Stein Ferenc izraelita kereskedő esete alkalmából, aki visszajött s a kinek érdekében hitsorsosai és rokonai most alkudoznak a követelő cégekkel, sokszor jön szóba kereskedelmünk szoliditása. Baj van, sok baj van itten s csak az izraelita élelmesség képes egyet-mást eltakarni, ami a büntető kodex ellen történik.

A galgóczi választáshoz lapunk zártakor még ezeket írja tudósítónk: Tekintettel arra, hogy Eszterházy gr. helyett Brucker Ágoston galgóczi plebános lépett fel, a pöstyéni zsidó-tanító kézisajtójából egy szennyirat jelent meg tótul a papság ellen, melyet ezer meg ezer számra a nép közé szórta. S mindennek dacára okt. 28-án mintegy 1000 néppárti választó özlött észak felől a galgóczi hidra és pedig Drahóctól kezdve huszárság kísérete mellett. Aki ezt az impozáns menetet látta okvetlenül meg kellett győződnie, hogy a zsidó-liberalizmus Magyarországon legazdalkodott. Sajnos nem teljesedett be ez még Galgócon sem, mert a választási elnök Tarnóczy-majmolásával nem számoltunk. A módot leírták másutt is, itt is ugyanazt alkalmazták, midőn nem használt semmit a terrorizmus, a szavazatvásárlás, akkor egyszerűen visszautasított annyit, amennyi éppen busásan elégséges volt a őo szavazattöbbség kiszorítására. — A kerületben a nép-

roppantul el van keseredve e gyalázatos eredmény miatt és az uralkodó jogtiprás következtében már olyan hangok hallatszanak, melyek az anarchizmus és szociáldemokracia előhírnökei szoktak lenni Ha ez beüt környékünkön, legyenek érte felelősek a zsidó-liberálisok, kiknek csúf közreműködésével e botrány megtörtént. K. L.

Missió. Ma, nov. 8-án, mint értesülünk, Turnán (Trencsénm.) sz. missziók kezdődnek és pedig lazarista atyák vezetése alatt. A jó pasztorációra ma valóban nélkülözhetlenek az ilyen missziók.

A budapesti kath. egyetemi ifjuság szent-Imre önképző-egylete f. évi november hó 8-án d. e. 11 óraker a saját helyiségében védőszentjének ünnepe alkalmából Matinéet tart, melynek műsora a következő: I. „Hunyadi“ nyitány Erkel F. Előadja zongorán Goszleth Gy. 2. Alkalmi beszéd tartja Kupár Dezső. 3. „Danse macabre“ Impromptu (As-dur) Saint-Saëns Chopin előadja zongorán Goszleth Gy. 4. Felolvasás tartja Szevera János. 5. „Küzdelem“. Gáspár József, tartja a szerző. 6. „Tavaszi dal“, Reinecke, előadja gordonkán Szautner A. A matinéet 10 óraker az egyetemi templomban szent mise előzi meg.

Választási utójáték. A szakolcai választókerületben elkövetett gyalázatoságok miatt október hó 30-án éjfel Kuttí, Vidován, Vleskován és Vészán kisebb rendezvények fordultak elő, ntöbbi helyen egy boltot is megtámadott az elkeseredett nép.

Predikáló asszonyok. Sz. Pál apostol régen megírta, hogy az asszonyok a gyülekezetben hallgassanak, s talán éppen azért, hogy magokat némileg kárpótolják, pereg a nyelvök ott-hon. Ugy látszik azonban, hogy a kvekkerek — egy amerikai szekta — nemcsak a családi tűzhely körül hallgatják néma ömegtágadással asszonyaikat, hanem még azt is megengedik, hogy templomaikban predikáljanak. Filadelfiában közelebből egy ilyen nő-predikátor hirdette az evangéliumot s így választá meg beszéde teteleit. Három dolog van a világon, — ugymond, — a min leginkább csodálkozom. Az egyik az, hogy a gyerekek annyira bárgyuk, hogy kövel hajgálják a gyümölcs-fákat, holott a gyümölcs, a mikor megéri, magától is leesik. A másik az, hogy a férfiak annyira ostobák, hogy háboruba mennek és egymást gyilkolják, pedig hát előbb utóbb ugy is meg kell halniok. A harmadik pedig az, hogy miért szaladnak a fiatal emberek a leányok után, holott a leányok maguktól is elmennének hozzájuk.

Tűz. F. hó 4-én Szomorfalun a vasuti állomás raktárában eddig ismeretlen okból tűz ütött ki, melynek az ott összehalmozott nagy mennyiségű gabona áldozatul esett.

Lueger adoma. Bécsi polgárok a híres polgármesterről a következő legujabb adomát kolportáltak. Lueger egy városi tanácsossal, leghivebb csatlósainak egyikével a práteren sétál. Persze a sok antiszemita hentes, mézáros stb., ki vele szembe jó, nagy tisztelettel köszön. Jó három katona és mind a három szalutál neki. Lueger mosolygó tekintetét vet kíséretjére, mintha azt akarná mondani: „Lám meg a katonák is antiszemiták.“ Azután megállítja őket, szivarral kínálja meg és az elsőt megszólítja:

— Hát ön ismer engem?
— Igen, ki nem ismerné Bécsben Luegert?
— Milyen vallásu?
— Római katolikus.
— Mondja csak, ha engem halálra ítélnének s önt rendelnek ki a halálos ítélet végrehajtására, rám löne?
— Rá biz én; ha tüzet komendiroznak, én lövök.
— Odafordul a másik katonához. Ez ugyanazt feleli.
Végül a harmadikat szólítja meg, csakhogy ennél megfordított sorrendben kezd, azzal, hogy hát ő rálöne-e?
— Nem én, mondá a megszólított.
— Hát ön micsoda vallásu?
— En zsidó vagyok.
— És mégsem löne rám?
— Nem, mert én ilyenkor a — *dobos* vagyok!

A Solymosi választói. Solymosi Elek a népszínház jeles komikusa szintén föllépett képviselőjelöltnek, még pedig Erdélyben, melyet

szűkebb hazájának szokott nevezni. Mély fájdalommal konstatáljuk, — írja a „Tiszántul” — hogy a derek színész három szóval bukott, ami úgy értendő, hogy összesen csak három szavazata volt. És pedig milyen három szavazata!

Az első szavazója holt részeg volt és nem tudott leszavazni.

A másodikikat rendetlen magaviseletéért a huszárság elverte.

A harmadik a záróra alatt került elő. Nem volt részeg. Rendetlen sem volt. De dadogó volt.

— Hogy hívják?

— S . . . S . . . S . . .

— Micsoda?

— Nyögje már ki.

— Sss . . . Sss . . . Sss . . .

A szegény ember duplázza, triplázta, kvadruplázza, kvinduplázza az s-eket, de csak huszonkét perc mulva tudott odáig jutni, hogy Sáska György.

— Kire szavaz?

— S . . . S . . . S . . .

Először kezdődött a suttogás. Az elnök megnézte az óráját.

— Öt perc mulva lejár a záróra.

— Sssssssss . . .

— Vége! Nem lehet már szavazni. Tessek távozni.

Nagy tűz volt Egbellen október 30-án: 67 ház és 51 melléképület leégett.

Jelenet a gyulai választás folyamá-ból. Az alkony sötéte nem kedvezett a függetlenségi eszmék lánglelkű képviselőjének, 6 óra után Bartha ügye kezdett rosszra fordulni. Egy öreg polgárral találkozott Ferenczy boltja előtt: írja a „Tiszántul”.

— Hogy állunk?

— Rosszul, besötétedett.

— Hát baj az?

— Óreg baj, mert a marhát nappal, az embert este veszik, mondá a sok választási vihart látott ember.

Közgazdaság.

Cukorrépa-termelők gyűlése. A nyitramegyei gazdasági egyesület kezdeményezése folytán az O. M. G. E. a répa-termelőket egy értekezletre fogja összehívni, hogy a gazdák közös elhatározása alapján erélyes akció indíttassék a cukorgyárosok kartellje s azon szekaturák ellen, melyeknek a termelők a répa átadásánál kitéve vannak. Az országos gyűlés november hó végén Budapesten fog megtartatni. Az elnökség már most kéri a termelőket, hogy ezen értekezleten minél számosabban megjelenjenek. Az egyesület kiküldöttjei a gyűlésen a következő tagok: Emödy József, Mérey Lajos, Szandtner Ernő, Engel Henrik, Glaser Adolf, báró Berg Ginter, Czocher Béla, Verő Arthur, Császár Sándor, Prenosil Ödön, Gross Hugó, Benkeő László, Barány Zsiga, Paray Sándor, Komáromy Karoly, Jókai Géza, Rovara Frigyes, Lang Berthold, Sümegh János, Rudnyánszky György, Fuchs József.

A II-ik nyitrai téli gazdasági tanfolyam a f. november hó 16-án kezdődik, a mennyiben elegendő számú tanuló jelentkezik. A tanfolyam célja a gazdasági ismeretek terjesztése. Ezen téli tanfolyam egyúttal arra is szolgál, hogy a gazdaosztályt közelről érdeklő kérdésekről úgy a tanfolyam tanítói, mint az erre felkért szakegyének részéről, s ezen előadások helyiségében, de mindenkor a tanfolyam tanulóinak résztvevése mellett, nyilvános előadás tartatik. Törvényes intézkedéseket tárgyaló előadásokhoz a községi elöljáróságok kéretnek illetve rendeltetnek. Végül pedig, hogy a tanfolyam tanuló az egyoldalú elméleti tanítás által túl ne terheltesse, a mi a kiképzés sikerét kockáztatná, másrészt pedig, hogy a nap minden részének gyakorlati és hasznos hajtó kihasználásához szoktattassanak: azok a gazda és cselédjei által végezhető háziipari teendőkben is nyernek kiképzést. A tanfolyam tanuló 12—40 év közötti földművesek. Gazdaemberek vagy cselédek; feltétel az irni és olvasni tudás. A tanuló a bennlakás és élelmezésért, beleszámítva a mosás, fűtés és világítást, havonkiint 12 frtot fizetnek.

Kiképzés. — I. Általános. 1. Az írás, olvasás ismétlése, számolás alapos tanítása, mind-

ezeznél a gazdasági vonatkozások élénk szem előtt tartása. 2. Tér-, ár- és súlymértékek, ezek gyakorlati alkalmazása. Földterület kiparcellázása lehetőleg gyakorlatilag is.

II. Gazdasági tárgyak. 1. A legtöbb talaj-nemek, ezek magatartása és igénye a műveléssel szemben. 2. Maga a talaj művelése. Módok, célok, eszközök (porhanyítás, vetésre elkészítés). 3. A trágya főként istálló, keverék és emberi trágya. Kezelése alkalmazása. 4. Növénytermelés a vetőmag előkészítésétől kezdve a magtárolásig és értékesítésig. 5. Takarmánytermelés, rét és legelőgondozás.

III. Állattenyésztés. 1. Állattenyésztés, gondozás, tartás, takarmányozás. 2. Szarvasmarha fajták erő, tej és hus szempontjából. Tejgazdaság. 3. Lótenyésztés. Közös csikólegelő. 4. Sertés és juh. 5. Baromfi, méh és selyemhernyó.

IV. Kertészet és szőlészet. 1. Gyümölcsfa, zöldség és kert. 2. Szőlőművelés. 3. Nemesítési kézfogások gyakorlása.

V. Kézügyesség. Kas, kosár, seprű, kefékötő és bogár munkák.

VI. A gazdára különösen fontos törvényes intézkedések. Ezek azon tárgyak, melyek helyi viszonyokhoz idomítva a téli tanfolyamon állami, vagy magán szakegyének által előadtnak.

Pénzsegély erdősítésekre. A földművelésügyi m. kir. miniszter 61305—1/4. számú rendeletével olyként intézkedett, hogy azon szegényebb sorsu birtokosok (ez alatt bármely jogi természetű birtok értendő), kik közigazdaságilag fontos kopár vagy vízmosásos területeket erdősítettek be, az 1896. évben pénzsegélyben részesítenek, s ugyancsak idézett számú rendeletével intézkedett az iránt is, hogy ily területek befásítására jövőben nemcsak ingyen-csemetéket, de pénzsegélyt is ad, a mellett az állami erdőgondnokságokat utasította, hogy ezen munkáltnak segédkezzenek. Ezen rendelkezés folytán Boros Marcell kir. erdőgondnok felkeri a birtokos közönséget, hogy amennyiben ily erdősítést már az 1896. évben fogantatosítottak, avagy fogantatosítani kívánnak, azt hozzák a kir. erdőgondnokság tudomására, megjegyezven, hogy a szaktanács s közbenjárás, esetleg az ültetés vezetése a birtokos részéről semmi eljárás költséggel nem fog jární, s az ily területek befásítása még a segélyrészen kívül külön jutalomban is részesülhet.

A száj és körömfájás ujabban a következő községekben lépett fel: O-Széplak, Csitar, Kis-Dovorán, Nagy-Bodok, Nagy-Tapolcsány, Csermend, Alsó-Attrak és Udvarnokon.

Irodalom.

A katolikus középiskolázás reformjai. Irta Gyürky Ödön. Budapest 1896. 110 l. Ára 1 frt.

Igenytelen füzetnek látszik Gyürky ezen legújabb műve, s mégis teljes meggyőződéssel azt mondjuk róla, hogy az egész éven át a magyar kath. irodalomban nem jelent meg ennél fontosabb mű, kath. társadalmunk gyakorlati igényeinek szempontjából. Midőn az új idők nyomása alatt sokan a katolicizmus jövőjén gondoikozunk s fellendülésének eszközeit keressük, Gyürky rá mutat a középiskoláinkra s azt mondja, ha kath. intelligenciát — mely most hiányzik — akartok, ti ott fenn, akik arra hivatva vagytok, reformáljátok meg agimnáziumokat, vessetek súlyt az azokban ervenyesítendő kath. szellemű nevelésre s majd lesz kath. intelligenciánk. Minden protestáns gimnázium a legszorosabban vett protestáns férfiakat nevel, ám tegyék meg ezt a kath. gimnáziumok is. A reformokat, számolva a tényekkel, az 1883-ki középiskolai törvény keretében akarja végrehajtani, mely mellett is a katolikusok még sokat tehetnének iskoláik szellemi megreformálására. Központi szervnek egy országos kath. középiskolai főhatóság felállítását javasolja, s ezután sorban megjelöli a teendőket egy kitünő pedagógus érzékével oly módon, hogy csak a pulyák nem látják be, hogy ez az ember

igazat beszél s amit mond, nemcsak végrehajtható, de ha elzúlleni s a kozmopolita liberalizmusból teljesen elmerülni nem akarunk, végre is hajtandó és pedig mi hamarabb. Vajjon átolvassák-e ezt a művet azok, akiket illet? Vajjon tesznek-e végre valamit? Alig hisszük. Pázmányokra volna szükség, akik ilyen eszméket tétovázás nélkül és le-gázolva minden nehézséget tudtak megvalósítani. Ma az ilyen könyv hatás nélkül marad, valamint olyan képzett és derek szellemű férfiak is, mint Gyürky, észrevétlenül és a tanúgy nagy kárára holmi apró hivatalban kénytelenek emészteni nagy-rabecsülendő tehetségeiket. Vajjon ki karolja fel Budapesten Gyürky Ödön vagy a jeles Veszely Ödön tanárokat? Ma csak a Komlóssy-féle stréberpedagógusok élnek világukat. (d.)

Telefon.

Tornóc. Megbízásában eljárunk még okt. 30-án, és várjuk szives megjelenését.

K.-Mitic és Rózsahegy. A hiányzó lapszámot a postahivatal ingyen tartozik reklamálni. Ilyenkor aztán jobban vigyáznak is, hogy el ne kallódjék.

Törvény oltalma alatt!

Szabadalm. jégsarkok.

A legegyszerűbb szer a jégen való elcsúszás ellen.

Ezen rendkívül praktikus jégsarok a legjobb óvszer a sikamlós jég ellen, s minden más felett elsőbbséget érdemel. Ez a jégsarok sokkal kisebb és könnyebb minden más egyébnél, nem rontja el a labbeli-sarkot, ezeket nem kell a sarkról eltávolítani s használaton kívül nem láthatok. Ezen jégsarkok nem csukódnak be, s olcsóságra nézve felülmúlnak minden eddig használatban levőket.

Ára páronkint a hozzá való csavarral 55 kr, postán küldve 60 kr.

Kaphatók **Stanek C. A.-nál** Reichenbergben (Csehország.)

A Nyitrai Népbank
zálogkölcsön-osztálya.

Zálog-árverés
1896. november hó 10-én.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1896-ik évi június végeig ki nem váltattak, vagy át nem irattak, f. é. november 10-én a Nyitrai Népbank termében délután 2—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltetett, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitrán, 1896. október hó 7-én.

Az igazgatóság.

Thieszen Hermann
és fia
Debrecenben

ajánlják a főmagassági és főtisztelendő
klerus becses figyelmébe

MŰFESTÉSZETI
TELEPÜKET,

hol minden

templomi festések,
dekorációk

és
kárpitós munkák

a legolcsóbb áron

s a legszebb kivitelben

eszközöltetnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek

Költségjegyzék ingyen és bérmentve.

Nevezetesebb munkái: A nyiregyházi színház, a nagykárolyi templom, debreceni r. k. nagy templom, nyiregyházi kápolna stb. stb.

Agyagáru-kiállítás Budapest, 1891.: A m. kir. keresk. miniszter elismerő okirata.
ALAPITTATOTT 1855-İK ÉVBEN.

HAVRANEK ANTAL

AKADEMIAI SZOBRASZ és KÖFARAGÓ, BÁNYATULAJDONOS

SZÉKESFEHÉRVÁROTT.

23-27.

ÜZLETHELYISÉG és RAKTÁR: FELSŐ-VÁROS, KIRÁLYKUT-UTCA 1. SZÁM.

Elvállal minden izlésű és kivitelű

templom-tervezéseket és berendezéseket

oltárok, szószékek, utifeszületek, keresztelő-medencék készítését
gránit, márvány és minden anyagból a legfinomabb kivitelben.

Nagy raktár siremlékekből

bazalt, gránit, márvány és homokkőből a legújabb minták szerint.

Minden e szakmába vágó felvilágosítással készséggel szolgálók.

Fogorvos

Biró (Braun) Miksa

(Doctor of dental Surgery).

Arany tömések, fog-áthidalások, lemez nélküli műfogak, fájdalom nélküli foghuzások.

→→ Rendel 9-5-ig. ←←

BUDAPEST, IV. Kossuth Lajos-utca 10. sz.

Bérbe, esetleg megvételre

kerestetik

Nyitravölgyében a vasut mentén
csinos kisebb

ÚRI LAKHÁZ

árnyas kerttel.

Cím a kiadóhivatalban.

2-szeres és 3-szoros termékek

csakis mesterségesen szárított

műtrágyával

érhetők el

Hungária műtrágya, kénsav és vegyi ipar
részvénytársaság **Budapest**en.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.